

„Super flumina Babylonis“. Iz Rima se vrne v Dubrovnik, kjer ga spozna glasoviti učitelj slikarstva Schindler. Ta mu je gorko priporočil, naj pojde v Monakovo. Medović ga je slušal in je vse nauke v Monakovo dovršil z odličnim uspehom. Vsako leto je dobil častno diplomo. Z veliko zlato medaljo so bile odlikovane njegove „Bakanalije“, ki so mu tudi pridobile svetovni glas. Odtlej je naslikal že dolgo vrsto krasnih umetnin. V „Dom in Svetu“ 1901, str. 428. smo poročali o razstavi njegovih slik, na str. 493. pa smo prinesli že njegovo sliko „Zbor kralja Tomislava“ s popisom. Priobčili bomo še več reprodukcij po slikah tega znamenitega hrvaškega slikarja. — „Čudna žival!“ (str. 573.) Res je čudna in tudi grozna! Še stara lisica se ji ne upa prav blizu. Prav gotovo ima izza dni mladostne norosti hude spomine na rogačeve klešče. Približala se mu je s svojim radovednim gobčkom, a rogač jo je prijel za nos in krepko stisnil. Nikdar več se ga ni lotila. Mladiči so zagledali to čudno žival. Vse strmi vanjo. A rogaču samemu je tesno pri srcu, ko vidi toliko radovedno družbo okoli sebe. Pa on zaupa v svoje klešče! — Weczerzick je specialist v slikanju živali. Opice, divjačino, tiče in ne vemo kako žival vse je že naslikal s prirodno natančnostjo. Tudi na naši sliki se lepo vidi naivna preprostost velike prirode.

Naš rojak slikar g. I. Žmitek je razstavil prošli mesec v Ljubljani dve krasni kopiji. Prva je kopija Šedovove slike „Car Ivan Grozni se naslaja ob pogledu na Vasiliso Melentjevo“. Izvršena je v isti velikosti kakor izvirnik. Snov je vzeta iz drame „Vasilisa Melentjeva“ pisatelja A. N. Ostrovskega. Vasilisa je zastrupila peto ženo Ivana Groznega, da bi sama postala carica. Car jo opazuje, ko dremlje. V spanju izdà svoj zločin. Car jo dá takoj umoriti. Šedov nam je naslikal trenutek, ko car posluša besede speče Vasilise. Slika je zanimiva po originalni svetlobi, ki pada skozi okno, a obraz Vasilise se mehko oddaljuje v mračni perspektivi. Dekoracija je izvršena natančno v vseh posameznostih povsem zgodovinsko. Krasna je harmonija barv. Druga kopija je posneta po Vasiliji Dimitrijeviča Poljenova sliki „Grešnica“. Judje pripeljejo grešnico pred Jezusa, hoteč ga vloviti v besedi. Judovska postava je zahtevala, da se prešestnica kamenja, rimska postava pa je Judom zabranila smrtno kazen. Jezus bi bil moral torej soditi ali zoper judovsko ali zoper rimsko postavo. A on jih je osramotil, ko je rekel: „Kdor izmed vas je brez greha, naj vrže prvi kamen v njo!“ Na sliki vidimo Jezusa, ki je pisal v pesku, v trenutku, ko vzdigne pogled na grešnico in na Jude. Vse osebe so slikane jako realistično. Sovražni in zviti judovski obrazi, prestrašena, pred smrtjo trepetajoča grešnica, ki se kljubavno upira in stiska pesti — to so podobe nepresegljive izrazitosti. Tudi Kristus je naslikal Poljenov realistično kot utrujenega

potnika, ki je ravnokar prišel ožgan od solca z gorske poti. To nas moti, ker Jezusovemu značaju bolj odgovarja nežna milina. Barve so krasne, gorka svetloba orientalska je razlita nad sliko in množica podob jej daje izredno živost in mnogovrstnost. Original je dolg nad 7 m, širok nad 4 m in je stal 40.000 rubljev. Kupil ga je ruski narodni muzej imperatorja Aleksandra III. v Peterburgu. Žmilkova kopija je mnogo manjša od izvirnika.

Ti kopiji je izvršil g. Žmitek v Peterburgu, kamor je šel iskat umetniške izobrazbe. Rojen je bil l. 1874. v Kropi. Obiskoval je obrtno šolo v Ljubljani, potem umetno-obrtno šolo na Dunaju. L. 1898. je šel v Peterburg, kjer je dovršil risarsko šolo imperatorskega društva za pospeševanje umetnosti. Zgodovinskega slikanja se je učil pri prof. Rěpinu, pozneje pa je vstopil kot genrist pri prof. V. E. Makovskem. V teh kopijah je pokazal, da se je vglobl v duha ruske slikarske šole, katera si je pridobila v umetniškem svetu že velik ugled in obče priznanje. Na str. 568. podajemo podobo, katero je narisal pri umetniškem sestanku. Ruski umetniki se sploh odlikujejo po veliki vztrajnosti. Pri svojih sestankih in zabavnih večerih vedno skrbé tudi za pravo umetnost, in marsikaka dobra misel se vrže mimogredé na papir. Tako je tudi gospod Žmitek précej umetniško izrabil obisk Srba Ivanovića, kateri si je zaradi stave naložil težko nalogo, da prepotuje peš celo Evropo.

Rusi o Prešernu. Kijevski učeni zbornik „Universitetskija Izvēstija“ pravi, ocenjujoč Koršev prevod Prešernovih poezij: „Slovenski pesnik, katerega moremo prištevati najodličnejšim slovanskim lirikom, je našel v ruski književnosti redko, v svoji vrsti prav čudovito priznanje, kakršnega je doseglo doslej le malo zapadno-slovanskih poetov.“ O Korševem prevodu pravi omenjeni zbornik, da „pri popolni umetnosti ruskega stiha podaje točno obliko in duha izvirnika.“

Akademični slikar g. Josip Germ v Pragi je izdal pred kratkim v lastni založbi izvrstno sliko po svoji krasoti znanega „Belopeškega jezera“, enega najlepših planinskih biserov. Gospod Germ se je globoko zamislil v čudovite barvene spojine, katere očarajo oko, kadar gleda v to temno, skrivnostno vodeno zrcalo, obdano od nebotičnih gorâ, med katerimi kraljuje visoki Mangart. Tu mrzle skale, tam nežno, a gorko življenje planinskih cvetic, v sredi pa v svoji temnoti nekako melanholično jezero — to je krasen predmet za umetniški čopič. Gosp. Germ je svojo oljnato sliko dal prirediti za barvano avtotipijo. Tudi v tisku se je popolnoma ohranil značaj oljnate slike. Vsekako je ta podoba vredna, da si ž njo okrasé Slovenci svoja stanovanja; zlasti hribolazcem bo dragocen spomin na krasno gorenjsko planinsko prirodo. Cena je jako zmerna: Slika na kartonu stane 6 K, v gladkem jelševem okvirju s steklom 12 K, v vzorkovem okvirju

15 K. Založnik g. Germ stanuje v Pragi, Václavské náměstí 10. Komisionalno prodajo je prevzel gospod Schwentner v Ljubljani.

Družba sv. Cirila in Metoda je imela v prošlem upravnem letu dohodkov 40.191 K 40 v., stroškov pa 39.694 K 35 v. Družba vzdržuje zdaj šest otroških vrtcev ter enorazredno dekliško šolo na Muti; štirirazredno dekliško in štirirazredno deško šolo pri Sv. Jakobu v Trstu in trirazredno mešano ljudsko šolo v Št. Rupertu pri Velikovcu. Podpira pa družba petnajst drugih šolskih zavodov.

Toplice pri Novem mestu. Prof. E. Ludwig na Dunaju je sestavil za glasilo c. kr. zdravniškega društva na Dunaju „Wiener klinische Wochenschrift“ popis dolenskih Toplic. Topografične in zgodovinske podatke mu je preskrbel g. dvorni svetnik Fr. Šuklje. Ta spis je izšel v ponatisku kot brošurica z naslovom: „Ueber die Therme von Töplitz bei Rudolfswerth in Krain“ (Wien u. Leipzig, Wilhelm Braumüller, 1902). Profesor Ludwig je natančno preiskal kemično sestavo topliške vode, v kateri je našel: kalij, natrij, kalcij, strontij, magnezij, železo, aluminij, klor, žvepleno, kremenovo, fosforovo in ogljeno kislino ter organske tvorbe. Litija, borija in borove kisline je našel le sledove. Toplota vode v studencu znaša 36,2° C. Specifična teža je 1,0003517. — Dolej sta izšli o Toplicah še dve knjižici: „Curort Töplitz in Krain, das krainische Gastein. Von Paul Zhuber v. Okrog“ (1900) in: „Die Mineralquelle zu Töplitz nächst Rudolfswerth in Unterkrain. Von August Kulowitz, Badearzt“ (1882).

Dr. Vatroslav Jagić je praznoval lani štiridesetletnico svojega zvanstvenega delovanja. Za to priložnost je Rus V. M. Ljapunov namenil knjižico „Kratkij očerk učenoj dejatel'nosti akademika Ignatija Vikentjeviča Jagića“, ki je pa izšla šele letos. Tukaj je popisano življenje tega neutrudnega slovenskega učenjaka. Ljapunov našteva v časoslovnem redu tudi vse Jagičeve učene spise. Osebni spomini pisateljevi na Jagića dajejo spisu pristržno živahnost.

O **Nikoli Mašiču** piše v „Prosvjeti“ V. Lunaček: Do Nikole Mašiča nismo imeli Hrvatje slikarja-umetnika, t. j. človeka, kateri bi bil dal svojemu življenju izključno le umetniški smoter in bi si bil umetnost izbral za svoj stan. Bilo jih je tudi pred Mašičem več, ki so se bavili s slikarsko umetnostjo, a ti so bili ali diletantje ali profesorji. Mašič je res prvi hrvaški slikar... Najbolj se mu je priljubila umetnost v razvoju kake velike umetniške ali književne dóbe; zato so mu trecentisti in Fra Angelico milejši od dovršenih renesanških velikanov. Za ono fino, skromno delo, za oni tihi in blagi mir, za one s čuvstvom oblite črte je imel Mašič posebno oko in toplo srce. To je najbolj ugajalo njegovemu umetniškemu okusu. Mašič je imel nekaj od onih prvih preporoditeljev slikarstva, od onih za lepoto in reli-

gijo oduševljenih redovnikov. Bil je res posvetnjak, slikal je vesele profane stvari, tehnika in risba sta mu mnogo dovršenejši od njihovih, a on je imel isto čuvstvo in ljubav do lepote, ki se sveti iz onih slik... Slike Mašičeve so ostale večinoma v domovini, nekatere so prodane na Angleško, v Ameriko in na Nemško... Ljubil je mlajše hrvaške umetnike, a ni mu ugajalo, da tako glasno zahtevajo pravic in priznanja.“ (Pr. „Dom in Svet“, str. 508.)

Dragotin Hirc, soizdajatelj znamenitega dela „Zemljopis Hrvatske“, je praznoval dne 15. julija t. l. tridesetletnico svojega pisateljevanja. Hirc se bavi z hrvaškim domovinoznanstvom in je urednik „Hrvaškega Planinarja“. Napisal je poleg več knjig za razne liste čez 500 člankov. Zdaj dela za „Revizijo hrvatske flore“ ter ima zasnovanih še več obširnejših prirodoepisnih in zemljepisnih del.

Vodja istrskih Hrvatov dr. Dinko Vitezić je praznoval dne 25. julija osemdesetletnico svojega rojstva. V dobrodelne narodne svrhe je izdal do 120.000 K; svoje govore je zbral v dveh „Poslaničah“. Bil je predsednik „Družbe sv. Cirila in Metoda“.

„Bulgarsko knjižovno društvo“ v Sofiji. Predsednik društvu je Iv. Ev. Gešov, podpredsednik dr. V. Mollov, blagajnik M. K. Sarafov, tajnik Iv. Pêjev. Društvo ima tri odseke: zgodovinsko-jezikoslovni s predsednikom L. Miletičem, tajnikom Zlatarskim in 33 člani, prirodoslovno-zdravilski s predsednikom Mollovom, tajnikom Toševom in 23 člani ter modroslovni s predsednikom Bobčevom, tajnikom A. Kablêškovom in 22 člani. Častnih članov je bilo prošlega leta 21; drugi člani so pa razdeljeni po odsekih. Vsak odsek ima tudi dopisujoče člane. Dohodkov je bilo 6.645,86 levov, izdatkov pa 12.639,25 levov.

Prvotiski na Češkem. V „Věstniku české akademie císaře Františka Josefa pro vědy, slovesnost a umění“ poroča dr. Isidor Zahradnik o svojih preiskavah v knjižnici kanonikov premonstratskih na Strahovu v Pragi. Prvotiskov, to je knjig, tiskanih pred l. 1500., je našel tu čez 1000. V tem oziru stoji ta knjižnica med samostanskimi knjižnicami v Avstriji na petem mestu.

Henrik Siemiradzki.

Dne 24. avgusta je umrl eden največjih poljskih umetnikov — svetovnoznani slikar Henrik Siemiradzki. Rojen je bil kot sin odpuščenega ruskega generala v vasi Pieczyngi v harkovski guberniji l. 1843. Učil se je na vseučilišču prirodoslovja, a kot 21 leten mladencič se je vdal že popolnoma slikarstvu ter šel na „Akademijo lepih umetnosti“ v Peterburg, kjer je kmalu dosegel častna darila. V Monakovem je slikal pod Pilotyjem ter tam zbudil pozornost s slikama „Pogin Sodome in Gomore“ in „Umor nedolžnih otročičev“. Pa vleklo ga je v Italijo, in tu se je raz-